

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

• rec

KROZ ČIJE POGLEDE NAM RTCG PREDSTAVLJA CRNOGORSKU REALNOST?

izvještaj o zastupljenosti različitih
društvenih aktera na RTCG 2013 - 2015

KROZ ČIJE POGLEDE NAM RTCG PREDSTAVLJA CRNOGORSKU REALNOST?

- izvještaj o zastupljenosti različitih društvenih aktera na RTCG 2013 – 2015-

jul, 2016.

KROZ ČIJE POGLEDE NAM RTCG PREDSTAVLJA CRNOGORSKU REALNOST?

- izvještaj o zastupljenosti različitih društvenih aktera na RTCG 2013 – 2015-

Izdavač:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

*Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education*

Biblioteka:

Demokratija

Urednica:

Daliborka Uljarević

Autor:

mr Damir Nikočević

Saradnica na publikaciji:

Isidora Radonjić

Dizajn i produkcija:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Lektura i korektura:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

ISBN 978-86-85591-72-3

COBISS.CG-ID 30872080

SADRŽAJ

Uvod.....	6
Zakonodavni okvir	8
Pregled nalaza – 2013. godina	9
Pregled nalaza – 2014. godina	14
Pregled nalaza – 2015. godina	19
Zaključci i napomene.....	24
Literatura	28

UVOD

Projekat „*Kroz čije poglede nam RTCG predstavlja crnogorsku realnost?*” osmišljen je u okviru potprograma Centra za građansko obrazovanje (CGO) *Mediji i demokratija* sa ciljem da doprinese podizanju svijesti o ulozi javnog servisa i poštovanju jednog od osnovnih načela – *objektivnom i balansiranom izvještavanju*. U tom kontekstu, fokus ove analize bio je na pregledu gostovanja predstavnika/ca političkih partija, javnih institucija i organa državne uprave, sindikata, privrede, nevladinih organizacija i akademske zajednice, u informativno-političkim emisijama RTCG. Dodatnu vrijednost analize nosi i vremenski okvir – nakon promjena u uređivačkoj strukturi RTCG, a u susret parlamentarnim izborima 2016.godine u kojima naglašenu odgovornost u profesionalnom informisanju javnosti ima upravo javni servis RTCG.

Savjet Evrope u *Deklaraciji o slobodi izražavanja i informisanja* Komiteta ministara obavezuje države članice, među kojima je i Crna Gora, da omoguće pluralizam mišljenja: „...države imaju obavezu da spriječe narušavanje slobode izražavanja i informisanja i da usvoje politiku koja podstiče, u najvećoj mogućoj mjeri, raznovrsnost medija i mnogobrojnost izvora informacija, čime se omogućava pluralizam ideja i mišljenja.“

RTCG je duže od decenije u procesu transformacije u javni servis. Domete te transformacije, pored suda javnosti, ilustruje i zaključak Savjeta RTCG iz novembra 2015. godine u kojem se navodi: „*Konstatuje se da sadržaj u pojedinim emisijama informativnog programa nije dovoljno izbalansiran i objektivan prilikom izvještavanja o pojedinim događajima, sa akcentom na poslednja politička dešavanja u Crnoj Gori – protesti DF-a*“. Dalje se navodi: „*RTCG kao javni servis mora na nepristrasan način uređivati i prenositi informativni program, vodeći računa da svojim izvještavanjem ne vrši polarizaciju kojom bi se ugrožavala prava građana predviđena Zakonom i međunarodnim medijskim standardima. Svako odstupanje od zacrtane poslovne politike i novinarske etike se mora sankcionisati bez predrasude o hijerarhijskom nivou počinioca, pa se predlaže generalnom direktoru da hitno preduzme neophodne mjere, kako se takvi propusti ne bi dešavali*“¹

Član Savjeta RTCG ispred nevladinih organizacija **Goran Đurović**, koji često javno istupa sa kritičkim osvrtom na rad RTCG, nedavno je ocijenio „*Ono što sigurno znam je da je direktorica TVCG, otkad je imenovana na tu funkciju, opstruirala transformaciju RTCG u javni servis tako što nije uradila ništa da informativni program bude u skladu sa zakonom, profesionalnim principima i standardima. Sa koleginicama, bivšom urednicom prvog kanala, aktuelnom urednicom informativnog programa i šeficom deska, predano je protežirala vladajuću političku stranku, trudila se da se informacije od javnog interesa sakriju od građana, a rezultat toga su mnogobrojni prigovori gledalaca i negativne ocjene samih građana u istraživanju javnog mnjenja urađenog u januaru ove godine*“². Pojašnjavajući rezultate istraživanja javnog mnjenja, iz

1 Sjednica održana 16.11.2015. godine

2 http://www.monitor.co.me/index.php?option=com_content&view=article&id=6772:goran-urovi-lan-savjeta-rtcg-ne-opstruirasamo-radojka-rutovi-&catid=4687:broj-1330&Itemid=6032

januara 2016, Đurović je podvukao da je: „RTCG druga po povjerenju, da je povećan je broj onih čija je asocijacija na RTCG da je „režimski medij“, i upozorio da je povećan broj ispitanika koji misle da je informativni program TVCG lošiji nego prije godinu dana³.

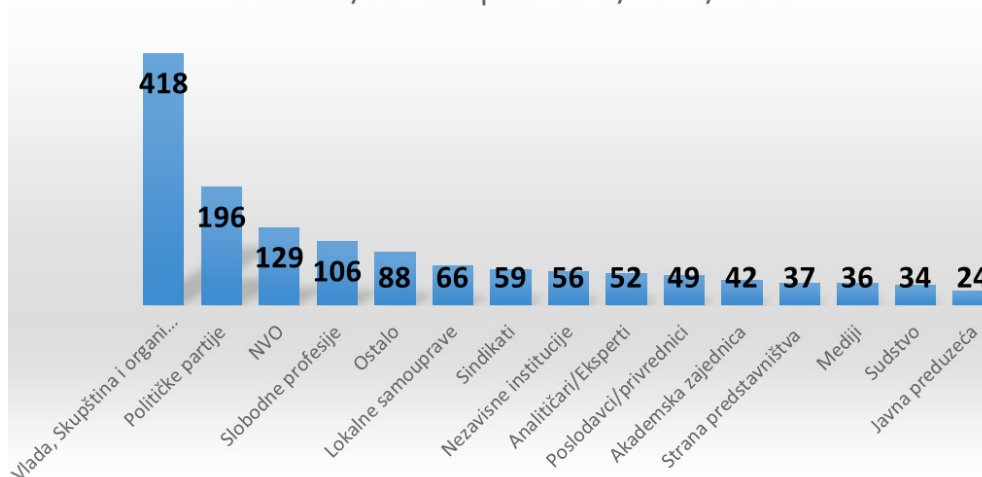
U analizi izbalansiranosti i pluralizma mišljenja na RTCG, CGO je koristio zvanične dokumente usvojene od strane Savjeta RTCG, u skladu sa nadležnostima iz Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore⁴, i uz napomenu da je služba Savjeta RTCG na čelu sa predsjednikom Savjeta **Vladimirom Pavićevićem** vrlo ažurno, nakon zahtjeva CGO-a, odgovorila po zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

Obrada podataka obuhvatila je analizu dnevnih i nedjeljnih informativno-političkih emisija koje su u okviru godišnjih izvještaja Savjeta RTCG uvrštene kao sastavni dio informativnog programa Televizije Crne Gore odnosno *Dnevnik 2, U centar, Okvir, Otvoreno, Replika, Izazov, Robin Hud, Intervju s povodom*. Obrada nije obuhvatila emisije *Mehanizam*, jer se radi o specijalizovanoj emisiji istraživačkog karaktera, ni *Putevi života*, jer je veliki broj epizoda više bio reportažnog tipa.

Analizirane emisije	2013	2014	2015
	Dnevnik	Dnevnik	Dnevnik
	U centar	U centar	U centar
	Okvir	Okvir	Okvir
	Otvoreno	Otvoreno	Otvoreno
	Robin Hud	Robin Hud	Robin Hud
		Replika	Replika
	Intervju sa povodom	Izazov	
	Izazov		

Ukupno je tokom 2013, 2014, i 2015. analizirano 596 emisija na kojima je učestvovalo 1392 gostiju⁵ predstavnika/ca političkih partija, javnih preduzeća, Vlade, Skuštine, državnih organa i institucija, lokalne samouprave, sindikata, nevladinih organizacija, akademske zajednice, nezavisnih institucija, sudstva, poslodavaca/privrednika, potom analitičara i eksperata itd.

Učesnici/ce - ukupno 2013/2014/2015

3 Izvještaj o radu člana Savjeta RTCG Gorana Đurovića za period septembar 2014 – jun 2016. godine

4 Zakon o javnim radio-difuznim servisima „Radio Crne Gore“ i „Televizija Crne Gore“, Službeni list RCG br. 51/2002

5 Ovaj presjek uzima broj gostiju po emisijama, uz naznaku da kad se uradi uporedni presjek dolazi se do manjeg broja jer se neki gosti/gošće više puta pojavljuju u istim ili različitim emisijama

ZAKONODAVNI OKVIR

Uloga javnog servisa definisana je Zakonom o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore⁶. Član 2 ovog Zakona propisuje: „Djelatnost javnih radio-difuznih servisa iz stava 1 ovog člana je proizvodnja i emitovanje programa, kojim se: zadovoljavaju demokratske, društvene, obrazovne, kulturne i druge potrebe od javnog interesa svih segmenata crnogorskog društva; obezbjeđuje ostvarivanje prava i interesa građana i drugih subjekata u oblasti informisanja, bez obzira na njihovu političku, vjersku, kulturnu, rasnu ili polnu pripadnost, i blagovremeno i kvalitetno pružaju raznovrsne informativne usluge.“ Član 9, stav 2 i 3 Zakona obavezuje RTCG da: „...2) na uravnotežen način, uz odgovarajuću zastupljenost informativnih, kulturnih, obrazovnih, naučnih, sportskih i zabavnih emisija, zadovoljavaju interese javnosti na nacionalnom i lokalnom nivou; 3) obezbjeđuju prostor za otvoreno i slobodno izražavanje različitih mišljenja i stavova o pitanjima od javnog interesa...“

Dodatno, uloga javnog servisa je definisana i krovno - Zakonom o medijima⁷, koji u članu 2 propisuje: „Republika Crna Gora garantuje pravo na slobodno osnivanje i nesmetan rad medija zasnovan na: slobodi izražavanja mišljenja; slobodi istraživanja, prikupljanja, širenja, objavljivanja i primanja informacija; slobodnom pristupu svim izvorima informacija; zaštiti čovjekove ličnosti i dostojanstva i slobodnom protoku informacija. Republika garantuje ravnopravno učešće u informisanju domaćim i stranim pravnim i fizičkim licima, u skladu sa ovim i Zakonom o radio-difuziji.“

Dalje, Zakon o elektronskim medijima⁸ u članu 74. obavezuje javnog emitera da: „objektivno i pravovremeno informišu javnost o političkim, privrednim, kulturnim, obrazovnim, naučnim, sportskim i drugim značajnim događajima i pojavama u zemlji i inostranstvu“

Konačno, uloga javnog servisa i unutrašnja organizacija preciznije su razrađeni Statutom JP RTCG⁹.

⁶ Zakon o javnim radio-difuznim servisima „Radio Crne Gore“ i „Televizija Crne Gore“, Službeni list RCG br. 51/2002

⁷ Zakon o medijima, Službeni list RCG br. 51/2002

⁸ Zakon o elektronskim medijima, Službeni list Crne Gore br. 46/2010

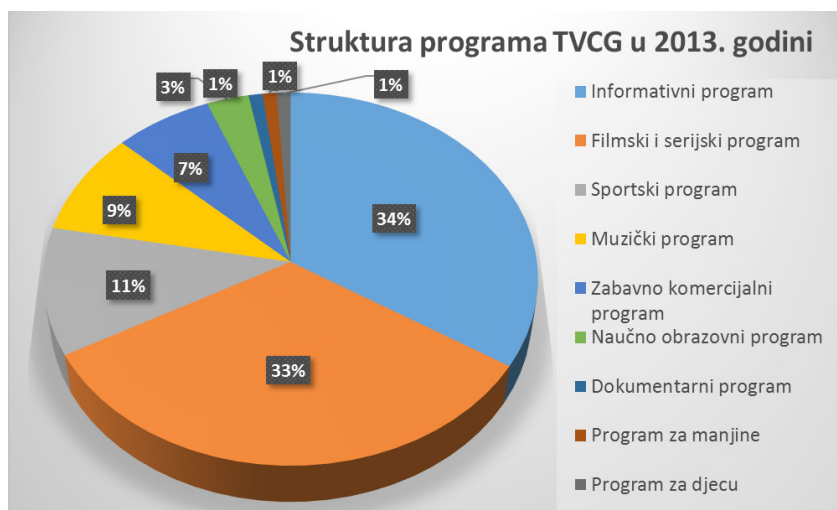
⁹ http://rtcg.me/sw4i/download/files/article/Statut_RTCTG_19_03_2012.pdf?id=3

PREGLJED NALAZA – 2013. GODINA

Tokom 2013. godine su održani predsjednički i niz lokalnih izbora koje je RTCG propratila shodno Pravilima¹⁰ koje je Savjet RTCG usvojio. Napredak je primjetan u produkcijsko-organizacionom smislu i obogaćivanju programskih formata za vrijeme predsjedničkih izbora 2013. godine, a kao kruna se bilježi sučeljavanje dvojice kandidata. Međutim, iako produkciono organizovano po uzoru na kvalitetne informativno-političke redakcije, primjetna su značajna ograničenja u novinarskom dijelu posla. Naime, nametnute teme od strane RTCG-a ukazuju na suštinsko nepoznavanje nadležnosti predsjednika države, te su tako tokom debate, kandidati govorili o onome što predsjednik države formalno ne može da sprovede, a samim tim ni građani/ke nijesu dobili objektivnu informaciju. Na primjer, jedna od tema sučeljavanja bio je ekonomski razvoj Crne Gore iako prema Ustavu Crne Gore to nije nadležnost predsjednika.

U izvještaju „Ostvarivanje programske orijentacije uz poštovanje programskih principa Televizije Crne Gore (TVCG) za period januar – decembar 2013. godine“¹¹ se navodi: „političke, socio-ekonomske, društvene i kulturološke teme obrađivali smo kroz specijalizovanu emisiju „U centar“, kao i kroz utemeljene formate „Okvir“ i „Otvoreno“. Pored toga, rađene su specijalizovane emisije poput „Putevi života“, „NVO-sektor“, „Vijesti na gestovnom“, kao i emisija „Robin Hud“ koja se različito u ovom izvještaju definiše odnosno negdje stoji da se radi o nezavisnoj produkciji, a negdje da je koprodukcija.

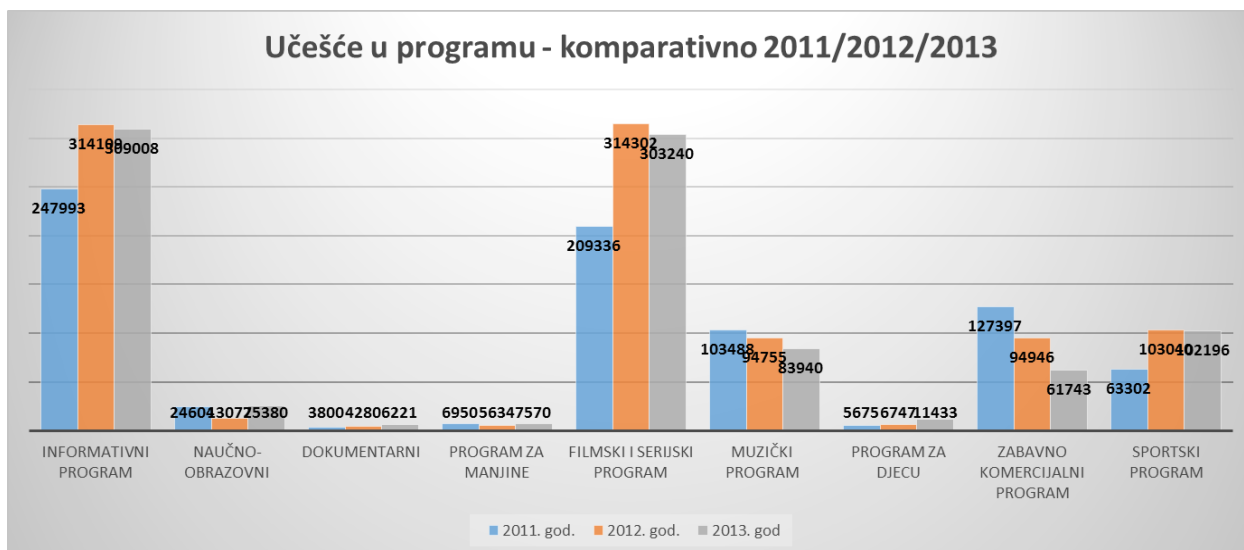
U strukturi programa TVCG u 2013. godini dominiraju informativni, filmski, serijski i sportski program. Svega 3% programa čine emisije naučno-obrazovnog karaktera, iako je i to, prema podacima RTCG, nešto više nego 2012. godine (12 303 minuta više). U poređenju sa 2011. i 2012. godinom, neznatan je pad u emitovanim minutima informativnog programa, dok rast osim naučno-obrazovnog bilježe dokumentarni program, program za manjine i program za djecu.

Struktura programa TVCG u 2013. godini. Izvor: TVCG

¹⁰ http://www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/Pravila_za_lokalne_izbore1.pdf?id=279

¹¹ Dobijen na osnovu CGO zahtjeva za slobodan pristup informacijama od Savjeta RTCG

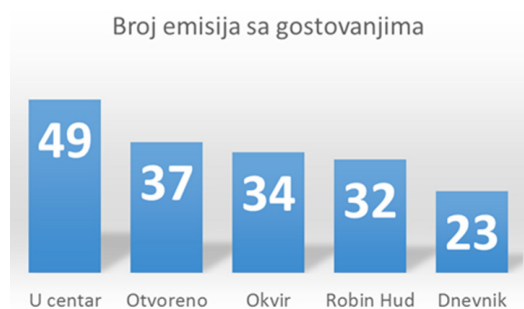

Uporedni prikaz po tipu programa 2011/2012/2013 godina. Izvor: TVCG

Analitičari CGO-a konstatuju da gledanost emisija navedena u izvještaju, koju je usvojio Savjet RTCG za 2013. godinu, nije realan prikaz. Naime, ta istraživanja su rađena po tzv. „diary“ metodi, a što je značilo da ispitanici/e anketno i po sjećanju popunjavaju upitnike koji se odnose na gledanost emisija i televizija. Rezultati takvih istraživanja pokazuju uglavnom precijenjenu gledanost. Kasnija istraživanja, u kojima se koristi metod koji sprovode Telekom i Ipsos Strategic kroz platformu za mjerenje IPTV (Extra TV) sa softverom Arianna (Ipsos), su relevantniji. IPTV je precizan način mjerenja gledanosti, ali bez demografije, koju Ipsos obezbjeđuje, i ukršta te podatke da bi dobili konačne podatke o gledanost po ciljnim grupama. Ovakav pouzdaniji način mjerenja prikazuje značajno drugačije rezultate u kojima je gledanost manja u odnosu na podatke dobijene prvobitnim metodom.

U zvaničnom izvještaju RTCG-a nijesu konstatovani nedostaci u informativnom programu, a među dostignućima se ističu: „Dobre informacije/dosta informacija. Profesionalnost, ozbiljnost, kvalitetan rad. Aktuelne informacije - brzina informacija. Informativnost, kvalitet i tradicija.“ Kao glavni problem identifikuje se finansijska nestabilnost, a kao rješenje predlaže: „Partnerski odnosi sa što većim brojem institucija i nevladinih organizacija bi pomogli da koristeći različite fondove i grantove popravimo finansijsku situaciju, nametnutu ograničenim budžetom i napravimo uslove povoljne za efikasnu produkciju kvalitetnog programa koji će zadovoljavati sve zahtjeve građana i do kraja ispunjavati zahtjevnju ulogu medijskog Javnog servisa“.

Tokom 2013. godine, u 175 emisija koje su bile u fokusu ove analize (*Dnevnik* – 23 emisije, *U centar* – 49 emisija, *Okvir* - 34 emisije, *Otvoreno* – 37 emisija, *Robin Hud* – 32 emisije) gostovalo je 412 učesnika/ca, tj. predstavnika/ca političkih partija, javnih preduzeća, Vlade, Skupštine, organa državne uprave, javnih ustanova, institucija, lokalne samouprave, sindikata, nevladinih organizacija, analitičara i eksperata, akademske zajednice, nezavisnih institucija, sudstva, stranih predstavništava, privrednika/ca, slobodnih profesija, itd.

Zbirno, svaki treći gost (32,28%) TVCG bio je predstavnik/ca državnih institucija, pa slijede predstavnici/ce političkih partija (11,17%), lokalne samouprave (8,50%) i nevladinih organizacija (8,50%)¹². I pored važnosti izvršne vlasti u oblikovanju javnih politika i odluka od značaja za svakodnevni život građana/ki Crne Gore i potrebe javnosti da se blagovremeno informiše o aktivnostima koje sprovode, njihovo prisustvo na

javnom servisu je nesrazmjerno veliko u odnosu na one koji na bilo koji način dovode u pitanje kvalitet rada izvršne vlasti. Ovo naročito dolazi do izražaja kad se uzmu u obzir gostovanja političkih partija, jer i tu prevagu imaju vladajuće partije koje čine istu izvršnu vlast.

Održavnih organa najviše gostovanja ima Ministarstvo prosvjete (7,52%), koje prate predstavnici/e opštih i specijalnih bolnica (6,77%), Ministarstva zdravlja (6,02%), zatim Uprave za inspekcijske poslove, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstva održivog razvoja i turizma sa po 5,26%. Najviše gostovanja kada je riječ o TOP 3 državnih institucija (ukupno 27) bilježi se u emisijama *Otvoreno* (17) i *Robin Hud* (8).

Od političkih partija, najviše su gostovanja na RTCG-u upisali vladajuća Demokratska partija socijalista (24%) i Socijalistička narodna partija (24%), potom Demokratski front (20%), Pozitivna Crna Gora (15%), Socijaldemokratska partija (7%) itd. Najčešće se ta gostovanja bilježe u emisijama *U centar* i *Okvir*.

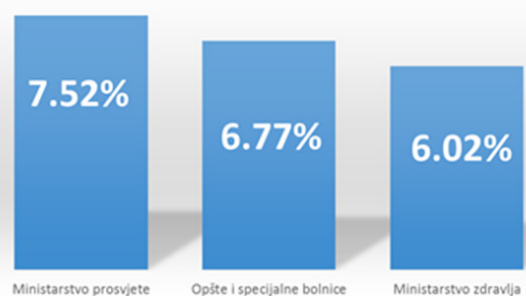
U toku jedne godine, predsjednik Pozitivne Crne Gore, **Darko Pajović** gostovao je tri puta u emisiji *U centar* od čega dva puta u manje od mjesec dana¹³. Identični broj gostovanja u emisiji *U centar* imaju i **Andrija Mandić** (DF) i **Srđan Milić** (SNP), koji je u dva mjeseca imao dva gostovanja u emisiji koju uređuje **Andrija Nikolić**¹⁴. Dodatno, primjetno je da je Andrija Mandić, kao član predsjedništva DF-a, imao više gostovanja od **Miodraga Lekića**, lidera DF-a i tada najpopularnijeg političara u Crnoj Gori¹⁵.

Interesantno je da je DF, iako tada najjača opoziciona politička struktura, imala manje gostovanja od SNP-a sa duplo manje poslaničkih mandata, što ukazuje na blagonakloniji urednički stav RTCG-a u odnosu na ovu opozicionu političku partiju. Na drugoj strani, predstavnici SDP-a nijesu imali nijedno gostovanje u emisiji *U centar*, dok su tu mogućnost imale vanparlamentarne partije - Pravedna Crna Gora, Otadžbinska srpska stranka, Stranka srpskih radikala, Narodna stranka, kao i Liberalna partija, koja je daleko manja parlamentarna partija od SDP-a u smislu poslaničkih mandata.

Učesnici/ce

TOP 3 - Državne institucije

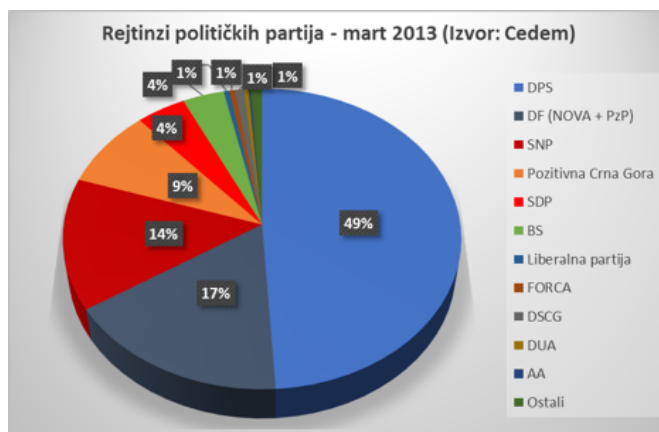
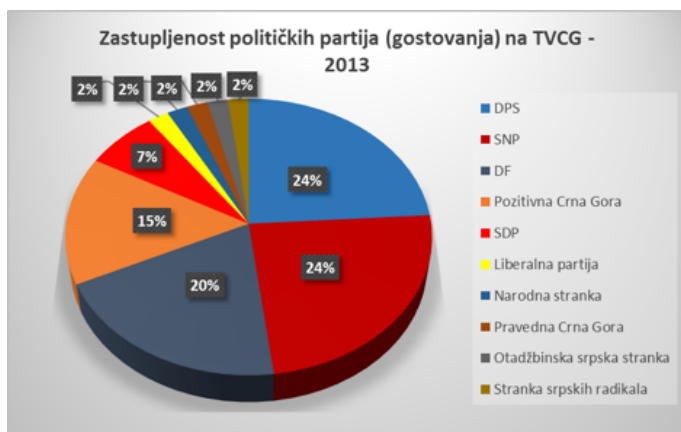

12 U okviru analiziranih emisija: *Dnevnik*, *U centar*, *Okvir*, *Otvoreno*, *Robin Hud*

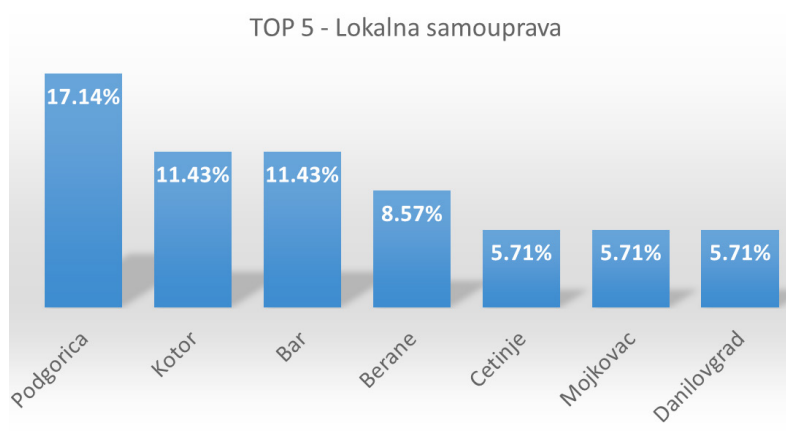
13 17. januar i 6. februar 2013. godine

14 5. mart i 15. maj 2013. godine

15 <http://www.vijesti.me/tv/miodrag-lekic-najpopularniji-politicar-u-crnoj-gori-130380>

Lokalna samouprava, sa ukupno 35 gostovanja, najčešće je bila zastupljena u *Dnevniku* i to sa 15 gostovanja, pri čemu je uredništvo imalo regionalno ravnomjeran tretman bez obzira na činjenicu da li je na čelu lokalne samouprave kadar vladajuće koalicije na državnom nivou ili opozicije, uz napomenu da CGO nije ulazio u analizu sadržaja *Dnevnika* i ostalih emisija, već se fokusirao na zastupljenost političkih aktera.

No, u ukupnom rezultatu ipak prednjači Glavni grad, a slijede opštine Kotor, Bar, Berane, prijestonica Cetinje, te opštine Mojkovac i Danilovgrad.

Izbalansiranost je primjetna kod predstavnika/ca sindikata koji bilježe 21 gostovanje, a od toga 15 u emisiji *Okvir*. Skoro pa podjednako učešće (trećina) imaju Savez sindikata Crne Gore, Unija slobodnih sindikata Crne Gore i nezavisni sindikati.

Predstavnic/e nevladinih organizacija su, u 2013. godini, 35 puta gostovali u analiziranim emisijama informativnog programa RTCG, a od toga 15 puta u emisiji *Robin Hud*, 14 puta u emisiji *Otvoreno* i šest puta u emisiji *Okvir*. Najviše gostovanja, tačnije sedam, od nevladinih organizacija ima Centar za zaštitu potrošača (CEZAP), potom Građanska alijansa (GA) sa četiri gostovanja od čega tri u emisiji *Robin Hud*, iza koje produkcijski stoji sama GA, a slijedi NVO Krug života sa tri gostovanja od čega dva takođe u emisiji *Robin Hud*. U 2013. godini, među sagovornicima/cama u ovim emisijama RTCG, nema nekih od vodećih nevladinih organizacija koje su javno prepoznatljive po svom kritičkom pristupu, poput MANS-a, Instituta alternativa, CGO-a, itd.

U odnosu na ukupan broj gostiju/gošći (412) i emisija (175) u 2013. godini, najveći broj gostovanja ima DPS, potom SNP, Ministarstvo prosvjete, DF, opšte i specijalne bolnice, Osnovni sud, Unija poslodavaca, Ministarstvo zdravlja, Pozitivna Crna Gora, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja.

TOP 10 u odnosu na broj sagovornika i u odnosu na broj emisija	DPS
	SNP
	Ministarstvo prosvjete
	DF
	Opšte i specijalne bolnice
	Osnovni sud
	Unija poslodavaca
	Ministarstvo zdravlja
	Pozitivna Crna Gora
	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Najčešćih pet sagovornika u političko-informativnim emisijama¹⁶ - *U centar, Okvir, Replika* i *Izazov* - u 2013. godini su: **Srđan Milić** – SNP (4), **Aleksandar Damjanović** – SNP (4), **Rade Krivokapić** – Sindikat KAP-a (4), **Andrija Mandić** – DF (3), **Darko Pajović** – Pozitivna Crna Gora (3), **Damir Šehović** – SDP (3), **Nebojša Dožić** – predstavnik Vlade u Odboru KAP-a, kasnije šef menadžmenta KAP-a (3), te **Zoran Masoničić** – SSCG (3).

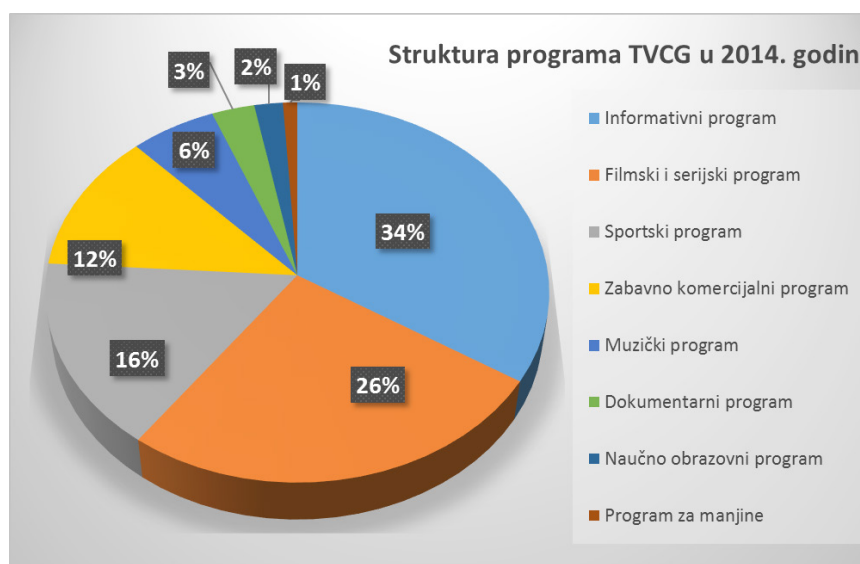
¹⁶ U ovoj obradi nijesu uzeti u konačan zbir gosti/gošće iz emisija *Otvoreno* i *Robin Hud*

PREGLED NALAZA – 2014. GODINA

I 2014. godinu su obilježili izbori, ovog puta lokalni u Ulcinju (januar), potom u Beranama (mart), a u maju se glasalo u Podgorici, Baru, Bijelom Polju, Danilovgradu, Žabljaku, Kolašinu, Plavu, Plužinama, Pljevljima, Rožajama, Šavniku, novoformiranoj opštini Gusinje, i gradskim opštinama Golubovci i Tuzi. RTCG je to ispratio kroz tri debate, izbornu noć i redovne informativne emisije, a sve u ukupnom trajanju od 914 minuta. Debate na javnom servisu bile su organizovane kroz poštovanje forme propisane pravilnicima¹⁷. U tom smislu, organizovana sučeljavanja su predstavljala praktično citiranje ili preporučavanje pisanih programa izbornih lista, bez suštinskog osvrta na stvarne probleme sa kojima se suočavaju građani/ke lokalnih samouprava, a samim tim i bez dinamike koja drži pažnju gledalaca i pruža nove informacije.

TVCG je dio svog informativnog programa prilagođavala gluvim i nagluvim osobama (Dnevnik na gestovnom jeziku) čime je napravljen napredak u odnosu prema ranjivim grupama.

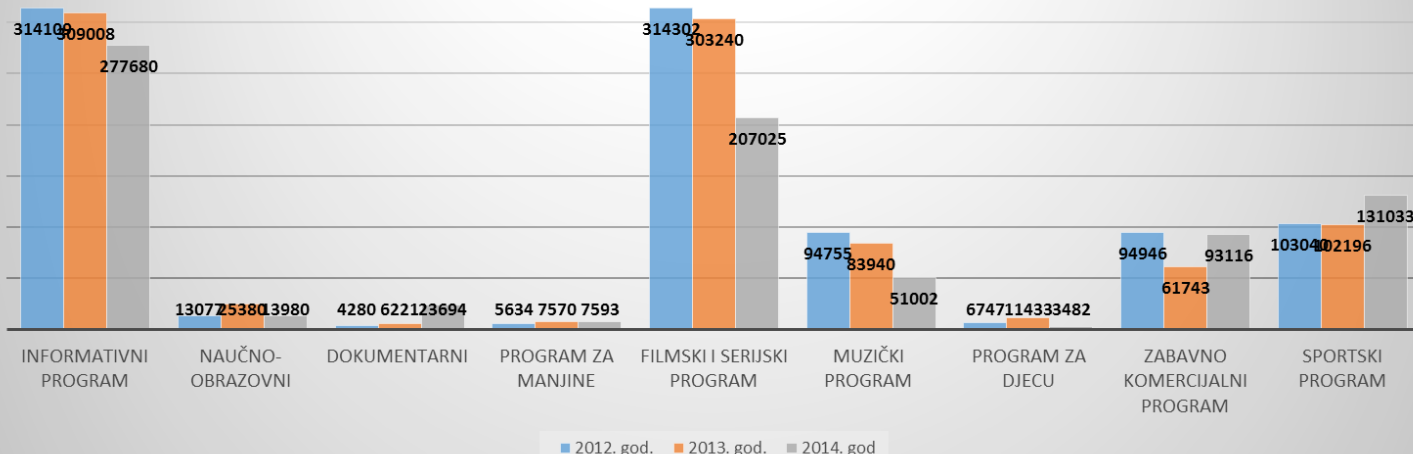
U strukturi programa TVCG-a u 2014. godini, slično kao i u 2013. godini, dominiraju informativni (34%), filmski i serijski (26%), potom sportski (16%), a slijede zabavno-komercijalni (12%), muzički (6%), dokumentarni (3%) i naučno-obrazovni program (2%). Usporedno sa prethodnom godinom, primjetan je pad emitovanog informativnog programa i pored izborne godine (30 000 minuta manje), dok je evidentan rast dokumentarnog programa. ž

Struktura programa TVCG u 2014. godini. Izvor: TVCG

¹⁷ http://www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/Pravila_za_lokalne_izbore1.pdf?id=279

Učešće u programu - komparativno 2012/2013/2014

Usporedni prikaz po tipu programa 2012/2013/2014 godina. Izvor: TVCG

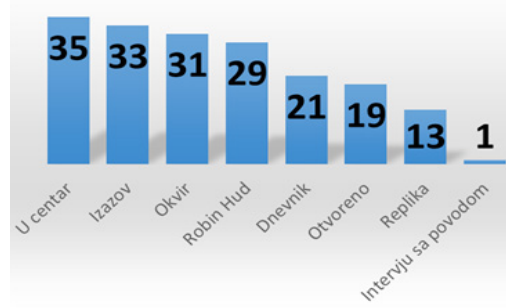
Izvještaj „Ostvarivanje programske orijentacije uz poštovanje programskih principa Televizije Crne Gore (TVCG) za period januar – decembar 2014. godine“¹⁸, koji je usvojio Savjet RTCG, prepoznaje neke slabosti RTCG-a i, između ostalog, navodi sljedeće: „Kvalitet slike i tona budući da je još uvijek analogni sistem ne može da zadovolji očekivanja auditorijuma. Nedostatnost u kredibilnim i s druge strane spremnim ličnostima da govore o aktuelnim temama u određenom trenutku.“

Ponovo se ističe problem finansijske nestabilnosti koja, kako se ocjenjuje u izvještaju: „nije dozvoljavala proširivanje kadrovskih i tehničkih kapaciteta. Opštinski izbori nametnuli su poseban način praćenja i emitovanja predizbornih aktivnosti, tako da je u tom periodu gro resursa bio posvećen izbornim kampanjama gdje Javni servis ima posebne i vrlo precizne zakonske obaveze.“ Identičan je i zaključak u odnosu na snaženje partnerskih odnosa sa većim brojem institucija i nevladinih organizacija uz konkretnije prijedloge za kadrovska i produkcijska pitanja: „Nabavka novih kamera i montažnih lanaca mogla bi da teče uporedo sa regrutacijom (pripravnički staž) i osposobljavanjem diplomaca ili apsolvencata FPN za video žurnalizam... Očigledno je da je Podgorica i pored svojih administrativnih i kulturnih kapaciteta koji indukuju najveći broj događaja ipak prenaplašeno zastupljena u programskim sadržajima. Sličan projekat predviđele su i kolege iz HRT-a, s tim što oni namjeravaju i smanjiti troškove u postojećim regionalnim centrima.“

Tokom 2014. godine, u 182 emisije koje su predmet analize CGO-a (Dnevnik – 21 emisija, U centar – 35 emisija, Okvir – 31 emisija, Otvoreno – 19 emisija, Robin Hud – 29 emisija, Replika – 13 emisija, Izazov – 33 emisije, Intervju sa povodom – 1 emisija) gostovao je 401 učesnik/ca, tj. predstavnici/e političkih partija, javnih preduzeća, Vlade, Skupštine, organa državne uprave, javnih ustanova, institucija, lokalne samouprave, sindikata, nevladinih organizacija, analitičara i eksperata, akademske zajednice, nezavisnih institucija, sudstva, stranih predstavnika, privrednika/ca, slobodnih profesija, itd.

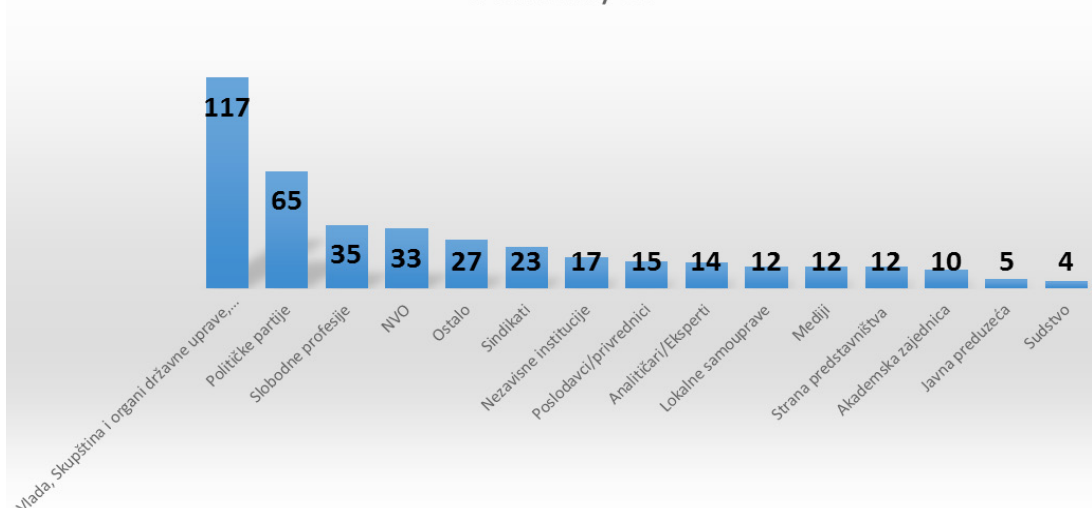
Skoro trećina sagovornika/ca (29,18%) TVCG bili su predstavnici/ce državnih institucija, a slijede u značajno manjoj mjeri predstavnici/e političkih partija (16,21%), slobodnih profesija (8,73%), nevladinih organizacija (8,23%), itd.

Broj emisija sa gostovanjima

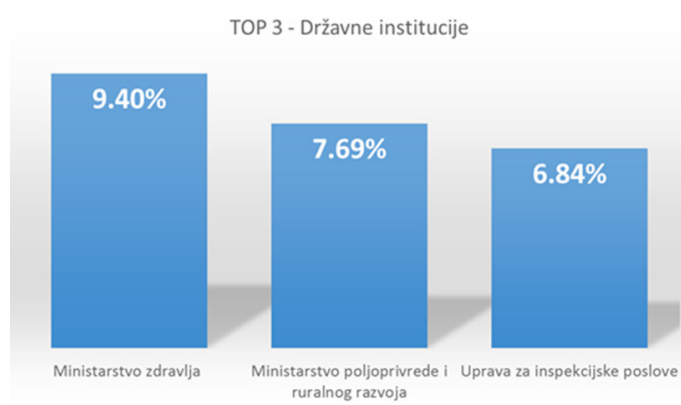
¹⁸ Dobijen na osnovu CGO zahtjeva za slobodan pristup informacijama od Savjeta RTCG

Učesnici/ce

Predstavnici/e izvršne vlasti i državnog aparata, sa vladajućim partijama, dominantno gostuju na TVCG. Uz uvažavanje njihovih ingerencija, kad je riječ o odlukama od značaja za državu i društvu u cjelini, ta zastupljenost je nesrazmjerna u odnosu na njihove kritičare, a koji su, takođe, integralni dio crnogorskog društva i u čijoj službi javni servis jednako treba da bude.

Od državnih organa najviše gostovanja na RTCG-u, u 2014.godini, bilježi Ministarstvo zdravlja (9,40%), potom Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (7,69%), Uprava za inspeksijske poslove (6,84%), pa Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Instituta za javno zdravlje sa po 5,13%. Najviše gostovanja kada je riječ o TOP 3 državnih institucija (ukupno 28) bilježi se u emisijama *Okvir* (11), *Otvoreno* (7) i *Robin Hud* (5).

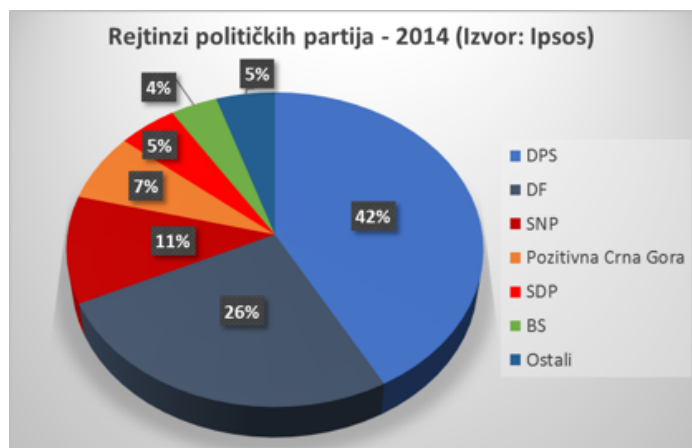
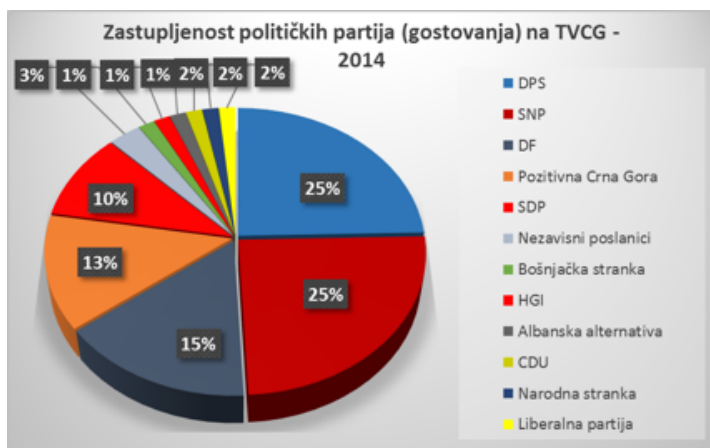
Kada je riječ o političkim partijama, najčešći gosti RTCG-a su opet bili predstavnici/e vladajuće DPS (24,62%) i opozicione SNP (24,62%), potom Demokratskog fronta (15,38%), Pozitivne Crne Gore (13,8%), SDP (10%), itd. Najčešće se ta gostovanja bilježe u emisijama *Izazov*, *Replika*, *U centar* i *Okvir*.

U emisiji *Izazov*, urednice **Isidore Sekulić Šoć**, ubjedljiva je neizbalansiranost u pluralizmu predstavljenih mišljenja. Od 13 gostovanja predstavnika/ca političkih partija, devet su predstavnici/e političkih subjekata koji se zalažu za integraciju Crne Gore u NATO dok je samo četvoro gostiju imalo stav protivan ulasku Crne Gore u NATO. Kad se tome doda još 11 gostiju/gošći iz struktura izvršne vlasti, koja sprovodi politiku integracije Crne Gore u NATO, lako se može zaključiti da u ovoj emisiji nema balansa u izboru sagovornika. Dodatno, ovi podaci ne uključuju predstavnike/ce stranih ambasada i NATO-a koji su, takođe, gostovali u emisiji u *Izazov* i zalagali se za pristupanje Crne Gore ovoj alijansi.

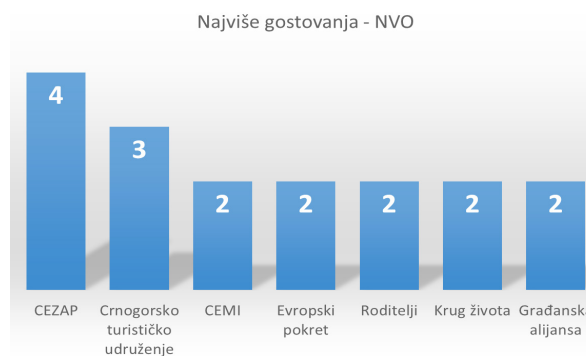
Za razliku od 2013. godine, emisija *U centar* je tokom 2014. godini imala nešto izbalansirani pristup, ali uz samo jedno gostovanje iz redova SDP-a i to **Jusufa Kalamperovića**, predsjednika Savjeta

SDP-a. Odkrivena vrata su bila i za njihove predstavnike u izvršnoj vlasti, **Raška Konjevića**¹⁹, ministra unutrašnjih poslova i nosioca liste za lokalne izbore u Podgorici koalicije „Evropsko lice Podgorice“ **Dragana Bogojevića**.²⁰

Kao i 2013. godine, Demokratski front, iako i dalje najjača opoziciona politička grupacija, bilježi skoro za 10% manje gostovanja od SNP-a sa duplo manje poslaničkih mandata, a što pokazuje i istraživanje javnog mnjenja sprovedeno od strane Ipsos-a iz 2014. godine.²¹

Nevladine organizacije su 33 puta gostovale u analiziranim emisijama informativnog programa RTCG, a od toga 11 puta u emisiji *Robin Hud*, i po šest puta u emisiji *Otvoreno* i *Okvir*. Najviše gostovanja, tačnije četiri, od nevladinih organizacija ima CEZAP (Centar za zaštitu potrošača), potom Crnogorsko turističko udruženje, slijede Građanska alijansa, CEMI, Evropski pokret u Crnoj Gori, Roditelji i Krug života sa po dva gostovanja. I dalje, snažno kritički orijentisanim nevladinim organizacijama ostaju zatvorena vrata RTCG-a što se tiče gostovanja u informativno-političkim emisijama iako su njihove aktivnosti relevantne i vidljive u 2014 godini. Dodatno, radi se o godini u kojoj su sprovedene i neke od najprljavijih kampanja protiv lidera/ki takvih nevladinih organizacija, ali one jednostavno nijesu postojale u smislu relevantnih gostiju/gošći u informativnom programu javnog servisa RTCG.

Predstavnic/e lokalne samouprave su značajno manje gostovali na TVCG, svega 12 puta, uz napomenu da je to izbalansirano nezavisno od toga ko je na čelu opština, i ogradu da CGO nije ulazio u analizu sadržaja emisija već samo zastupljenosti predstavnika/ca vlasti i opozicije. Izbalansirano je i učešće predstavnika/ca sindikata sa ukupno 23 gostovanja, od čega 12 u emisiji *Okvir*, pa tako po trećinu gostovanja imaju Savez sindikata Crne Gore, Unija slobodnih sindikata Crne Gore i nezavisni sindikati.

¹⁹ Ovo gostovanje je dio onog zbira koji je obračunat za izvršnu vlast

²⁰ Zajednički kandidat SDP-a i Pozitivne Crne Gore, pa je tako i uključen u ukupnom zbiru

²¹ Prosječni rejting za 2014. godinu (Izvor: Ipsos Strategic, podatak dobijen ljubaznošću Ipsos Strategic-a)

U odnosu na ukupan broj gostiju (401) i broj emisija (182) u 2014. godini, najveći broj gostovanja imaju DPS, SNP, Ministarstvo zdravlja, DF, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Unija slobodnih sindikata, Pozitivna Crna Gora, Uprava za inspekcijske poslove, Savez sindikata Crne Gore i Univerzitet Crne Gore²².

TOP 10 u odnosu na broj sagovornika i u odnosu na broj emisija	DPS
	SNP
	Ministarstvo zdravlja
	DF
	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
	Unija slobodnih sindikata
	Pozitivna Crna Gora
	Uprava za inspekcijske poslove
	Savez sindikata Crne Gore
	Univerzitet Crne Gore

Najčešćih pet sagovornika u političko-informativnim emisijama²³ - *U centar, Okvir, Replika i Izazov* - u 2014. godini su: **Srdan Milić** – SNP (3), **Mladen Bojanić** – Pozitivna Crna Gora, kasnije nezavisni poslanik (3), **Snežana Jonica** – SNP (3), **Petar Ivanović** – tadašnji ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja (3), **Duško Marković** – potpredsjednik Vlade (3), **Srđa Keković** – USSCG (3), te **Gordana Đurović** – Ekonomski fakultet/UCG (3).

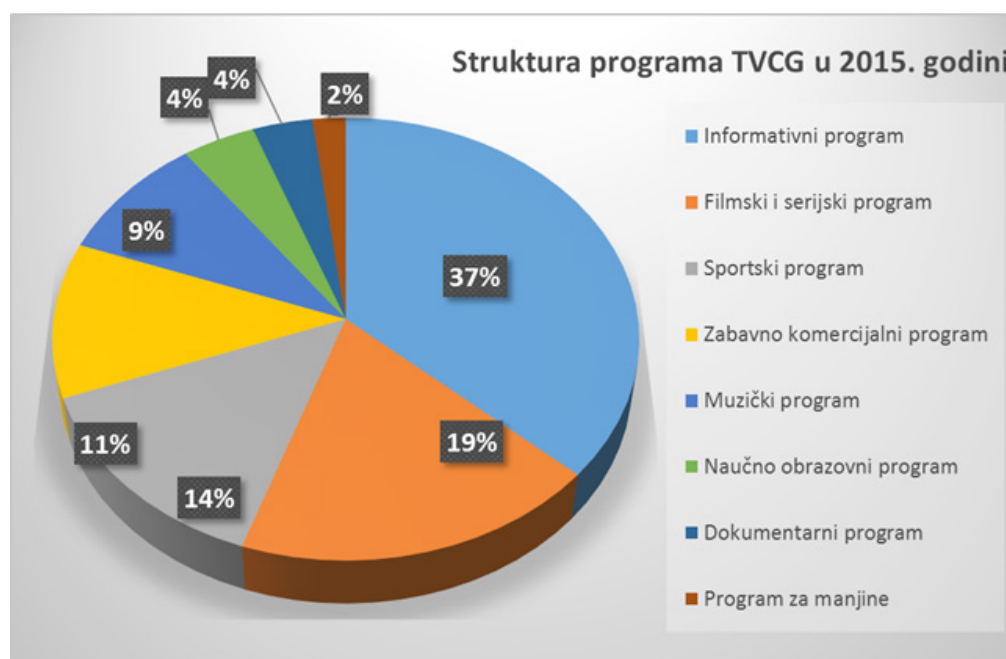
²² Važno je naglasiti da, iako predstavljeni kao zaposleni na Univerzitetu Crne Gore, mnogi sagovornici/e u analiziranim emisijama su gostovali u svojstvu eksperata ili analitičara u svojim oblastima, a ne na teme koje se odnose na visoko obrazovanje.

²³ U ovoj obradi nijesu uzeti u konačan zbir gosti/gošće iz emisija *Otvoreno* i *Robin Hud*

PREGLED NALAZA – 2015. GODINA

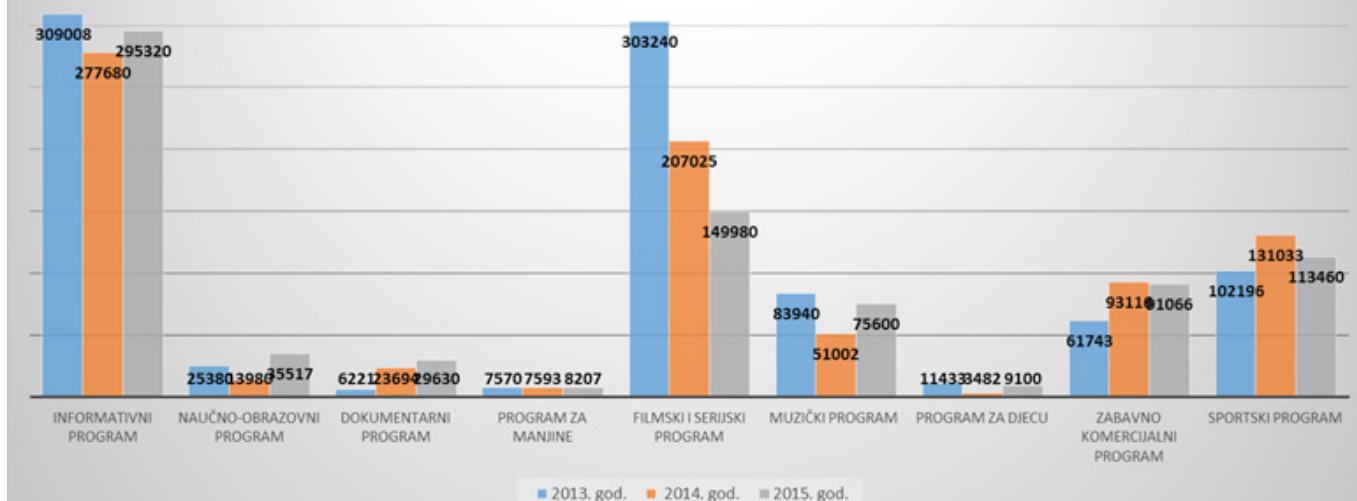
Prethodnu godinu, u političkom smislu, su obilježili protesti u organizaciji Demokratskog fronta sa naglaskom na najmasovniji protest koji je održan 24. oktobra 2015. godine. Izveštavanje informativnog programa RTCG-a o protestima bilo je oštro kritikovano od strane organizatora, ali i od strane nezavisnih medija, nevladinih organizacija i ostalih političkih partija.

U strukturi programa TVCG-a, kao i ranije, dominiraju informativni (37%), filmski i serijski (19%), potom sportski program (14%), zabavno-komercijalni program (11%), muzički program (9%), dokumentarni (4%) i naučno-obrazovni (4%) i na kraju program za manjine (2%).

Struktura programa TVCG u 2015. godini. Izvor: TVCG

Učešće u programu - komparativno 2013/2014/2015

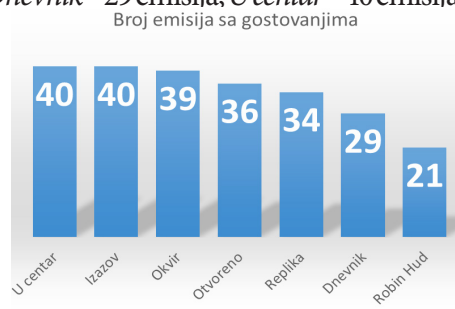
Uporedni prikaz po tipu programa 2013/2014/2015 godina. Izvor: TVCG

Uporedno sa prethodnom godinom, primjetan je rast emitovanih minuta informativnog programa (skoro 22 000 minuta više), naučno-obrazovnog programa (skoro 22 000 minuta više), dokumentarnog programa (6 000 minuta više), dok pad bilježi filmski i serijski program (skoro 50 000 minuta manje). U tehničkom smislu, navedeni podaci su ohrabrujući obzirom na rast minutaže onih vrsta programa koji treba da doprinesu ispunjavanju ključnih segmenata misije RTCG-a, a to je informisanje i edukovanje javnosti, uz ogradu da ova analiza ne ulazi u sadržaj emitovanog programa.

U izvještaju „Ostvarivanje programske orijentacije uz poštovanje programskih principa Televizije Crne Gore za period januar – decembar 2015.godine“²⁴ se navodi da je informativni program proizveo 3111 sati programa. „Kroz Vijesti na svakih sat radnim danima, odnosno na dva sata tokom vikenda, te kroz nedjeljne i specijalizovane emisije, otvorene su mnoge važne teme od javnog interesa. Značajan udio ovog programa pripada sjednicama Skupštine CG.“ pojašnjava se u izvještaju.

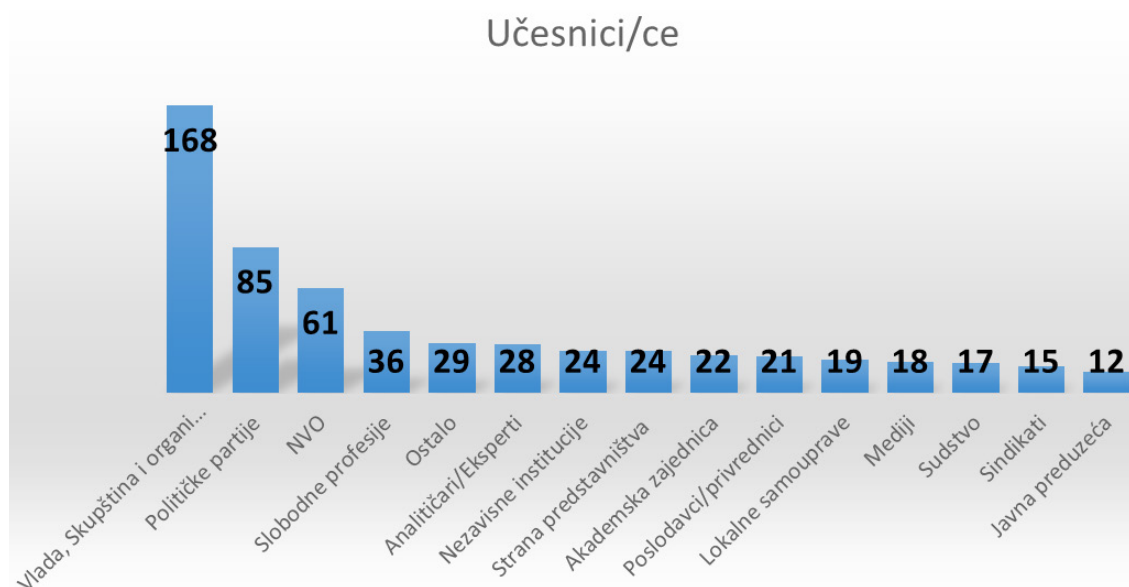
Identično (od riječi do riječi) kao i u izvještaju za 2014. godinu, menadžment RTCG ističe da je ključni nedostatak: „Kvalitet slike i tona budući da je još uvijek analogni sistem ne može da zadovolji očekivanja auditorijuma. Nedostatnost u kredibilnim i s druge strane spremnim ličnostima da govore o aktuelnim temama u određenom trenutku“. Istovremeno, kao dostignuća se ističu: „Pouzdanost, brzina, objektivnost, profesionalna odgovornost, moderni formati, češće korišćenje javljanja uživo“. Konačno, ponovo se naglašava problem finansijske nestabilnosti i mogućnost ostvarivanja projektne saradnje sa institucijama i nevladinim organizacijama.

Tokom 2015. godine, u 239 emisija koje su predmet analize CGO-a (*Dnevnik* – 29 emisija, *U centar* – 40 emisija, *Okvir* - 39 emisija, *Otvoreno* – 36 emisija, *Robin Hud* – 21 emisija, *Replika* – 34 emisije, *Izazov* – 40 emisija) gostovalo je 579 učesnika/ca, tj. predstavnika/ca političkih partija, javnih preduzeća, Vlade, Skupštine, organa državne uprave, javnih ustanova, institucija, lokalne samouprave, sindikata, nevladinih organizacija, analitičara i eksperata, akademske zajednice, nezavisnih institucija, sudstva, stranih predstavništava, privrednika/ca, slobodnih profesija, itd

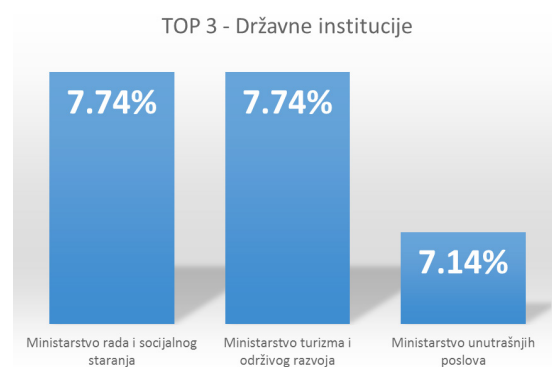

²⁴ Dobijen na osnovu CGO zahtjeva za slobodan pristup informacijama

Kao i u prethodnim godinama, skoro trećina sagovornika/ca (29,07%) TVCG su bili državnih institucija, a slijede predstavnici/ce političkih partija (14,68%), nevladinih organizacija (10,54%), itd. I u 2015. godini, izvršna vlast i državni aparat uz predstavnike/ce vladajućih partija ostaju dominantni gosti TVCG, dok su njihovi kritičari značajno manje zastupljeni.

Od državnih organa najviše gostovanja na RTCG – u bilježe Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo održivog razvoja i turizma (po 7,74%), potom Ministarstvo unutrašnjih poslova (7,14%), slijedi Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija (6,55%), Uprava policije (5,36%), Ministarstvo finansija (3,57%) itd. Najviše gostovanja kada je riječ o TOP 3 državnih institucija (ukupno 25) je u emisiji *Okvir*, čak 16.

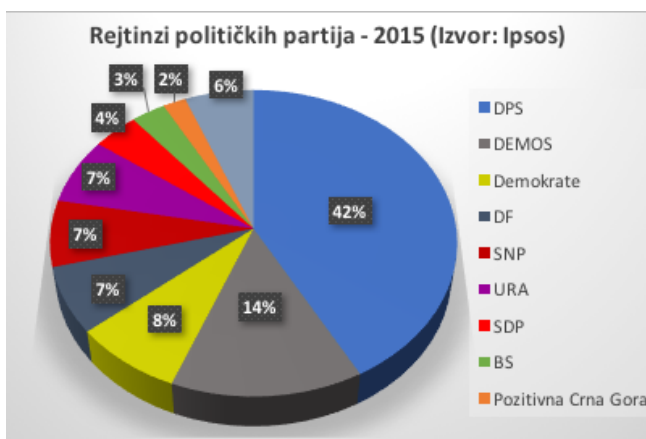
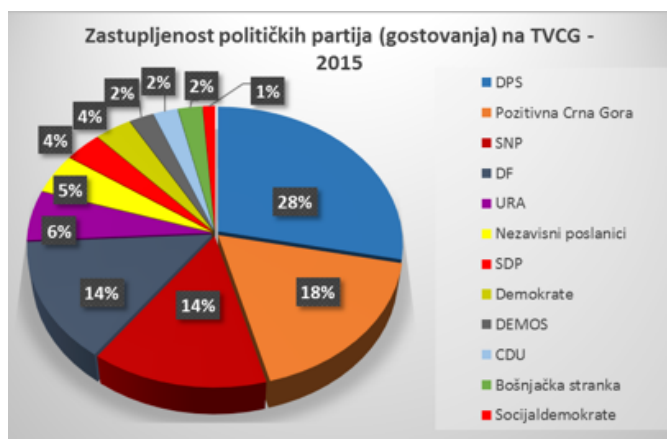
Među političkim partijama, i dalje su dominantno gosti RTCG-a predstavnici/e vladajućeg DPS-a (28,24%), zatim Pozitivne Crne Gore (17,65%), a slijede Demokratski front i SNP (po 14,12%), URA (4,71%) itd.²⁵ Ova gostovanja se uglavnom bilježe u emisijama *Okvir*, *Replika*, *U centar* i *Izazov*.

Najneizbalansirani pristup ostaje, i u 2015.godini, u emisiji *Izazov*, urednice **Isidore Sekulić Šoć**, gdje od ukupnih sedam gostovanja predstavnika političkih partija, šest su predstavnici/e političkih subjekata koji se zalažu za integraciju Crne Gore u NATO. Gostovanja u ovoj emisiji imaju i predstavnici/ce izvršne vlasti, nevladinih organizacija (uglavnom oni koji se zalažu za ulazak Crne Gore u NATO), kao i diplomatskih predstavništava u Crnoj Gori, zvaničnici/ce NATO-a i država članica.

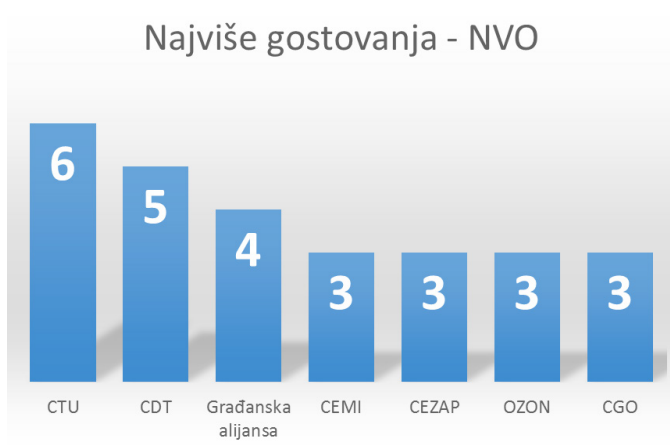
U odnosu na prethodne dvije godine, u ostalim emisijama se bilježi nešto balansirani pristup u izboru sagovornika iz političkih partija. Blagonakloniji urednički pristup, kada je riječ o opozicionim partijama, primjetan je u odnosu na Pozitivnu Crnu Goru koja je nesrazmjerno više, u odnosu na svoj politički rejting, gostovala na RTCG. Tako je **Darko Pajović**, predsjednik Pozitivne Crne Gore,

²⁵ Prosječni rejting za 2015. godinu, računato od aprila (odnosno pojave novih političkih partija) do decembra (Izvor: Ipsos Strategic, podatak dobijen ljubaznošću Ipsos Strategic-a)

tri puta gostovao u emisiji *U centar*²⁶, uz napomenu da je Pozitivna Crna Gora imala još gostovanja u istoj emisiji²⁷. Na drugoj strani, predstavnici/e SDP-a nijednom nijesu gostovali u emisiji *U centar* uprkos tada aktuelnim podjelama u SDP-u i vezanim pitanjima, ali je gostovao potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i predstavnik novoformiranih Socijaldemokrata **Vujica Lazović**²⁸.

U 2015. godini, predstavnici/e nevladinih organizacija su daleko više nego u prethodne dvije analizirane godine gostovali na RTCG-u u analiziranim emisijama – čak 61 put, a od toga 24 puta u emisiji *Otvoreno*, autorke **Andrijane Kadije Bulatović**. Najviše gostovanja ima Crnogorsko turističko udruženje (CTU) – šest, slijedi Centar za demokratsku tranziciju (CDT) sa pet, potom Građanska alijansa sa četiri, dok CEMI, CEZAP (Centar za zaštitu potrošača), Ozon, CGO imaju po tri gostovanja. U 2015. godini, stiče se utisak da su vrata RTCG-a bila otvorena skoro za sve relevantne nevladine organizacije (MANS bilježi jedno gostovanje u emisiji *Otvoreno*). Ali, ovdje je bitno napomenuti da su gostovanja kritički orijentisanih NVO na TVCG dominantno bila u emisiji *Otvoreno*, koja je tada realizovana projektno u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori. Stoga je upitno da li je ovo bio rezultat projektnog zadatka ili izraz opredjeljenja uredništva da značajno mijenja pristup.

RTCG je, kao i prethodne dvije godine, imao izbalansiran pristup kada su u pitanju predstavnici/e lokalnih samouprava mjereno po dva kriterijuma: region i vlast/opozicija. Isto važi kada je riječ o zastupljenosti sindikalnih organizacija, ali kada su u pitanju gostovanja predstavnika/ca univerziteta, tu značajno prednjači Univerzitet Crne Gore (18 od 22 gostovanja).

²⁶ 29.januar, 4.jun i 24.septembar 2015.godine

²⁷ Azra Jasavić, potpredsjednica Pozitivne Crne Gore, gostovala je 12. novembra 2015. godine

²⁸ 29. oktobar 2015. godine

U odnosu na ukupan broj gostiju (579) i emisija (239) u 2015. godini, najveći broj gostovanja imaju DPS, Univerzitet Crne Gore²⁹, Pozitivna Crna Gora, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, DF, SNP, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, Uprava policije.

TOP 10 u odnosu na broj sagovornika i u odnosu na broj emisija	DPS
	Univerzitet Crne Gore
	Pozitivna Crna Gora
	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
	DF
	SNP
	Ministarstvo unutrašnjih poslova
	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
	Uprava policije

Najčešćih pet sagovornika u političko-informativnim emisijama³⁰ - *U centar, Okvir, Replika i Izazov* - u 2015. godini su **Ivan Vuković** – Fakultet političkih nauka/UCG sa osam gostovanja, potom **Zorica Kovačević** – tadašnja ministarka rada i socijalnog staranja (6), **Azra Jasavić** – Pozitivna Crna Gora (5), **Darko Pajović** – Pozitivna Crna Gora (5), **Zlatko Vujović** – CEMI (5), **Snežana Jonica** – SNP (4), **Milo Đukanović** – Predsjednik Vlade (4), **Zoran Vukčević** – Investiciono-razvojni fond (4).

²⁹ Uz napomenu da, iako predstavljeni kao zaposleni na Univerzitetu Crne Gore, mnogi sagovornici/e u analiziranim emisijama su gostovali u svojstvu eksperata ili analitičara u svojim oblastima, a ne na teme iz oblasti visokog obrazovanja

³⁰ U ovoj obradi nijesu uzeti u konačan zbir gosti/gošće iz emisija *Otvoreno* i *Robin Hud*

ZAKLJUČCI I NAPOMENE

- » Tokom protekle tri godine, u analiziranim informativnim emisijama RTCG-a ubjedljivo najveći broj gostovanja bilježi vladajuća Demokratska partija socijalista (DPS) i predstavnici/e državnih institucija. Pokušaj monopolizacije javnog diskursa putem javnog servisa opasan je po svako društvo koje pretenduje da bude demokratsko, a ne doprinosi ni afirmaciji javnog servisa koji treba da obezbijedi pluralizam mišljenja i da podjednako bude u službi svih građana/ki, nezavisno od toga da li oni podržavaju ili kritikuju vlast.
- » RTCG ne pruža jednake šanse kad je riječ o dostupnosti prostora u političko-informativnim emisijama političkim partijama, odnosno ne vodi se računa o snazi političkih grupacija shodno njihovoj zastupljenosti u Skupštini Crne Gore i podršci izraženoj u javnom mnjenju. U tri analizirane godine, sa fokusom na četiri ključne emisije ovog tipa (*U centar, Izazov, Okvir, Replika*), Demokratska partija socijalista (DPS) ima 47 gostovanja, Socijalistička narodna partija (SNP) slijedi sa 38 gostovanja, zatim Demokratski front (DF) sa 31 gostovanjem, Pozitivna Crna Gora sa 29,5 gostovanja i SDP sa 12,5 gostovanja³¹.
- » Još je radikalnija situacija kad je riječ o mogućnostima da predstavnici/e nekih od razvijenih nevladinih organizacija koje kritički nastupaju u odnosu prema vlastima, i zbog toga trpe posljedice u vidu raznih oblika diskriminacije i napada, dobiju priliku da svoje stavove predstave na javnom servisu. Tako je zbirno za sve tri godine, u ključnim političko-informativnim emisijama (*U centar, Izazov, Okvir, Replika*), najviše gostovalo Crnogorsko turističko udruženje (CTU) osam puta, a slijede Centar za monitoring (CEMI) i Građanska alijansa (GA) sa po šest gostovanja, zatim Centar za zaštitu potrošača (CEZAP) sa četiri gostovanja i NVO Alfa centar sa tri gostovanja.
- » U analiziranim emisijama (*U centar, Izazov, Okvir, Replika*), u periodu od 2013. do 2016. godine, uredništvu RTCG su najčešći izbor za sagovornike/e bili: **Srđan Milić**, predsjednik SNP-a sa 10 gostovanja, potom **Snežana Jonica**, funkcionerka SNP-a i **Darko Pajović**, predsjednik Pozitivne Crne Gore sa po devet gostovanja, dok po osam gostovanja imaju **Azra Jasavić**, potpredsjednica Pozitivne Crna Gora, **Aleksandar Damjanović**, funkcioner SNP-a i **Ivan Vuković**, predavač na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore.

Političke partije (ukupno 2013, 2014, 2015)		NVO (ukupno 2013, 2014, 2015)		TOP sagovornici (ukupno 2013, 2014, 2015)	
DPS	47	CTU (Crnogorsko turističko udruženje)	8	Srđan Milić	10
SNP	38	CEMI	6	Snežana Jonica	9
DF	31	Građanska alijansa	6	Darko Pajović	9
Pozitivna Crna Gora*	29.5	CEZAP	4	Azra Jasavić	8
SDP*	12.5	Alfa centar	3	Aleksandar Damjanović	8
EMISIJE: <i>U centar, Izazov, Okvir, Replika</i>				Ivan Vuković	8

³¹ Gostovanje Dragana Bogojevića, nosioca liste „Evropsko lice Podgorice“ na lokalnim izborima u Podgorici obračunato je sa 0,5 za PCG i 0,5 za SDP

- » Gledajući po emisijama, najdrastičniji primjer neujednačenog izbora gostiju je *Izazov*, autorke **Isidore Šoć Sekulić**, koja se fokusira na (euro)atlanske integracije. Uredništvo emisije očigledno favorizuje opciju koja je naklonjena uključenju Crne Gore u NATO, a posljedično su dominantni oni sagovornici/e koji promovišu NATO. Preciznije, od 106 gostiju/gošći, tokom 2014. i 2015. godine, u ovoj emisiji su analitičari CGO-a identifikovali samo osam (8) sagovornika/ca koji su zastupali stav da Crna Gora ne treba da bude u NATO savezu ili 7.55%. Neki se sagovornici/e ponavljaju, gostujući po četiri ili pet puta, a na drugoj strani je plejada onih čije mišljenje o ovoj temi nije moglo da se čuje iako predstavljaju značajne društvene faktore u Crnoj Gori (ukupno je u smislu raznovrsnosti bilo 75 sagovornika/ca).
- » Izbor sagovornika/ca za emisiju *U centar*, autora **Andrije Nikolića**, shodno formalnoj podjeli vlast/opozicija se čini korektnim u zbiru, ali kad se pogleda struktura sagovornika/ca jasno je da ona ne oslikava snagu izraženu u mandatima u Skupštini Crne Gore ili po dostupnim rejtinzima političkih stranaka. Takođe, vrata te emisije su bila vidljivo zatvorena za predstavnike SDP-a, izuzev učešća predsjednika Savjeta SDP-a Jusufa Kalamperovića u 2014. godini³². Od ukupno 134 gosta/gošće, u periodu od 2013. do 2015. godine, analitičari CGO-a su konstatovali učešće 69 sagovornika/ca odnosno 51.49% predstavnika/ca vlasti i državnih institucija, kao i njima bliskih subjekata u procjeni prilika u zemlji, zatim 47 sagovornika/ca 35.07% iz reda opozicionih partija ili onih koji imaju nešto kritičniji stav prema vlastima (među njima dominiraju predstavnici Pozitivne Crne Gore i SNP-a sa gotovo polovinu tih gostovanja), i 18 sagovornika/ca ili 13.43% koji su ili iz regiona ili daju jedan neutralniji stav. Ključni sagovornici/e Andrije Nikolića u protekle tri godine bili su: **Darko Pajović**, predsjednik Pozitivne Crne Gore sa sedam gostovanja, **Srđan Milić**, predsjednik SNP-a, **Milo Đukanović**, predsjednik Vlade Crne Gore i **Andrija Mandić**, član predsjedništva DF- sa pet. Sumarno u toj emisiji imamo 94 sagovornika/ca za tri godine, uz to da su neki češći gosti.
- » U emisiji *Okvir*, autora **Zorana Lekovića**, tokom protekle tri godine, odnosno od 2013. do 2015. godine, zabilježeno je 346 gostovanja, a radi se zapravo o ukupno 227 sagovornika/ca, jer se neki ponavljaju i po više puta. Po nalazima CGO-a, vlasti i vladajuće partije bile su zastupljene sa 46.53%, a opozicija sa 13.87%, pri čemu se u ovoj emisiji bilježi i veliki broj onih (39.60%) koji pripadaju drugim društvenim sferama i imaju različite odnose prema vlastima i opoziciji (sindikati, privreda, analitičari, akademska zajednica, itd). Iako je ova emisija, po zvaničnim dokumentima RTCG-a, definisana kao emisija koja se bavi socioekonomskim pitanjima, primjetno je da su i druga pitanja u njenom fokusu čime se ponekad prepliće sa ostalim emisijama po temama i gostima. Najčešći sagovornici/e Zorana Lekovića bili su: **Aleksandar Damjanović**, predsjednik Odbora za ekonomiju i funkcioner SNP-a, **Damir Šehović**, član Odbora za ekonomiju i potpredsjednik Socijaldemokrata (ranije funkcioner SDP), **Zoran Vukčević**, funkcioner DPS i direktor Investiciono-razvojnog fonda (IRF) i **Snežana Jonica**, funkcionerka SNP-a sa po šest gostovanja. Slijede, **Srđa Keković** generalni sekretar Unije slobodnih sindikata i **Suzana Radulović**, generalna sekretarka Unije poslodavaca sa pet gostovanja. Po četiri gostovanja imaju ekonomski analitičar **Vasilije Kostić**, bivša direktorica Zavoda za zapošljavanje **Vukica Jelić**, **Zoran Jelić**, funkcioner DPS, predsjednik SNP-a **Srđan Milić**, bivši ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja **Petar Ivanović**, bivši direktor Poreske uprave **Milan Lakićević**, bivša ministarska rada i socijalnog staranja **Zorica Kovačević**, **Žarko Radulović**, predsjednik Crnogorskog turističkog udruženja i **Rade Krivokapić** iz Sindikata KAP-a. Dodatno, mada

³² Gostovanje Jusufa Kalamperovića, 12.06.2014.godine.

je predviđeno da ovo bude emisija debatnog tipa zabilježeno je 15 intervjua, sa izrazitim disbalansom u zastupljenosti sagovornika, odnosno radi se dominantno o članovima Vlade, rukovodiocima državnih, javnih ili nezavisnih institucija, kao i lokalnih samouprava i njima bliskim licima, uz izuzetak jednog gosta iz akademske zajednice i jednog iz regiona. U tom kontekstu, najčešći sagovornik u intervju formi novinara Lekovića bio je **Petar Ivanović**, bivši ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja koji je dobio priliku za četiri intervjua ili polovinu svih onih koji su bili sa ministrima u Vladi Crne Gore odnosno više od četvrtine svih intervjua.

- » Tokom dvije sezone, u 2014. i 2015. godini, autorka emisije *Replika*, **Nevenka Ćirović**, imala je 144 gosta/gošće u studiju, odnosno 124 različita sagovornika/ca s obzirom da su neki bili više puta. Od toga je, po nalazima CGO-a, bilo 22.22% predstavnika/ca opozicije, 35.42% vlasti i vladajućih partija, a 41.36% onih koji pripadaju drugim društvenim strukturama i čiji je su pozicije bile bliže ili dalje opoziciji ili vlasti. Među opozicionim strukturama i u ovoj emisiji su uglavnom zastupljeniji SNP i Pozitivna Crna Gora, ali za razliku od drugih informativno-političkih emisija u *Replici* je napravljen bolji balans kad je riječ o Demokratskom frontu. Najčešći sagovornici u *Replici* bili su: **Snežana Jonica** iz SNP, **Boris Raonić** iz Građanske alijanse, **Slaven Radunović** iz DF, **Ranko Đonović**, nekadašnji predsjednik LSCG i **Mili Prelević**, novinar iz «Dnevnih novina» koji su gostovali po tri puta. Primjetno je i da od deset gostovanja predstavnika/ca nevladinih organizacija, u 2014. i 2015. godini, 50% ide na Građansku alijansu dok je ostalih pet gostovanja podijeljeno na pet različitih NVO. Takođe, dva puta su u studiju gostovale iste «postave» gostiju koji su analizirali kongrese SDP i DPS³³. Konačno, iako je i ovo zamišljeno kao emisija dijaloškog tipa, u 2015. godini je urađen jedan intervju i to sa predsjednikom Crne Gore **Filipom Vujanovićem**.
- » Tek od 2015. godine, uredništvo je otvorilo vrata pojedinim kritički orijentisanim nevladinim organizacijama (npr. MANS, CGO, IA) a čije su projektne aktivnosti u crnogorskoj i međunarodnoj javnosti prepoznate, čime je dio te «statistike» popravljen. Gostovanja su uglavnom ostvarena u okviru emisije *Otvoreno*, kroz zajednički projekat Misije OEBS-a u Crnoj Gori i RTCG, ali u jednom kontekstu koji je vremenski vrlo limitiran i kontrolisan u smislu većinski nekritički orijentisanih gostiju, tako da je teško bilo i tu vidjeti argumentovanu debatu u kojoj učesnici imaju jednake šanse. Stoga se stiče utisak da se više radi o projektnom zadatku nego o promjeni uređivačke politike.
- » Na drugoj strani, u mjeri u kojoj postoji interesovanje za teme na lokalnom nivou, uz naznaku da ono nije dovoljno izraženo, TVCG ima izbalansiran pristup u zastupljenosti sagovornika/ca iz opštinskih rukovodstava, bez obzira da li su u pitanju opštine na kojima je na vlasti vladajuća koalicija ili opozicija, i uz ogradu da CGO nije ulazio u analizu sadržaja tih gostovanja. Takođe, ujednačen je pristup kada su u pitanju sindikati, dok takva situacija ne važi za univerzitete gdje sagovornici dominantno dolaze sa Univerziteta Crne Gore. Veoma je važno naglasiti da, iako predstavljeni kao zaposleni na Univerzitetu Crne Gore, mnogi sagovornici/e u analiziranim emisijama su gostovali u svojstvu ekperata u svojim oblastima, što znači da visoko obrazovanje suštinski ostaje izvan tematskog fokusa javnog servisa RTCG.
- » Godišnji izvještaji o ostvarivanju programske orjentacije TVCG za 2013, 2014. i 2015. godinu koji su bili analizirani su uglavnom slične sadržine, pisani po ustaljenoj matrici,

³³ KONGRES SDP-a, emitovano 01.06.2015, sa gostima: Ivan Vuković, profesor FNP-a; Boris Raonić, Građanska alijansa; Ranko Đonović, nekadašnji predsjednik LSCG; Mili Prelević, «Dnevne novine» i KONGRES DPS-a, emitovano 15.06.2015, sa gostima: Ivan Vuković, profesor FNP-a - Podgorica; Boris Raonić, Građanska alijansa; Ranko Đonović, nekadašnji predsjednik LSCG; Mili Prelević, urednik politike u «Dnevnim novinama»

uz mehaničko mijenjanje podataka. Nerijetko se prepisuju čitavi pasusi, a bez objašnjenja zbog čega nikakav napredak u identifikovanim problematičnim oblastima nije napravljen ili naznaka da se pristupa utvrđivanju odgovornosti po bilo kojem osnovu.

- » Brine što menadžment TVCG ne prepoznaje slabosti u svom informativnom programu uprkos velikom broju kritika koje dobija na svoj račun od strane građana/ki, nezavisnih institucija, opozicije, ali i pojedinih članova Savjeta koji kontinuirano i argumentovano ukazuju na nedostatke. Menadžment RTCG kao svoju slabost definiše uglavnom pitanja tehničko produkcijske prirode, a izbjegava dubinsku analizu programskih sadržaja.
- » Analitičari CGO-a primjetili i da RTCG nerijetko odstupa od usvojene programske šeme, odnosno da se *ad hoc* mijenja tematski fokus emisija ili format, zbog čega nekad dolazi do preklapanja u kratkom vremenskom periodu u smislu tema i gostiju/gošći na RTCG. U tom smislu, bilo bi dobro da postoje jasnije i obavezujuće smjernice za autore kako bi se obezbijedilo pokrivanje većeg broja tema i uključenje raznovrsnijih sagovornika/ca.
- » Iako postoji posebna emisija *Intervju s povodom*, ona je rijetko emitovana ali je primjećeno da određene emisije koje nemaju ovaj predviđeni format u svom terminu emituju intervju i to dominantno sa nosiocima izvršne vlasti ili vladajućih partija, a bez jasnog povoda, zbog čega to izgleda kao favoriziranje ovih struktura od strane RTCG.
- » Centar za građansko obrazovanje (CGO) se nada da će i nedavne promjene, kao i one koje tek treba da nastupe, u rukovodećoj strukturi i informativnom programu doprinijeti daljoj demokratizaciji i jačanju otvorenosti RTCG, a koji na žalost danas ne predstavlja još uvijek medij koji građanima adekvatno vraća ono što se ulaže kroz novac svih poreskih obveznika, bez obzira kakva bila njihova uvjerenja ili opredjeljenja.

LITERATURA

- » *Zakon o elektronskim medijima*, Službeni list Crne Gore 46/2010
- » *Zakon o javnim radio-difuznim servisima „Radio Crne Gore” i „Televizija Crne Gore“*, Službeni list Republike Crne Gore 51/2002
- » *Zakon o medijima*, Službeni list Republike Crne Gore 51/2002
- » *Zbornik pravnih instrumenata Saveta Evrope u vezi sa medijima*, Savjet Evrope i Sprint, 2002. godina
- » Ostvarivanje programske orijentacije uz poštovanje programskih principa Televizije Crne Gore (TVCG) za period januar – decembar 2013. godine
- » Ostvarivanje programske orijentacije uz poštovanje programskih principa Televizije Crne Gore (TVCG) za period januar – decembar 2014. godine
- » Ostvarivanje programske orijentacije uz poštovanje programskih principa Televizije Crne Gore (TVCG) za period januar – decembar 2015. godine
- » Izvještaj o radu člana Savjeta RTCG Gorana Đurovića za period septembar 2014 – jun 2016. godine

LINKOVI

- » www.monitor.co.me/index.php?option=com_content&view=article&id=6772:goran-urovi-lan-savjeta-rtcg-ne-opstruira-samo-radojka-rutovi-&catid=4687:broj-1330&Itemid=6032
- » [www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/IZVJE%C5%A0TAJ%20%20%20TVCG%20za%202014.%20godinu1%20\(1\).doc-?id=716](http://www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/IZVJE%C5%A0TAJ%20%20%20TVCG%20za%202014.%20godinu1%20(1).doc-?id=716)
- » www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/Ostvarena%20Programska%20TVCG%202013.pdf?id=346
- » www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/Ostvarivanje%20Programske%20orjentacije%20TVCG%20za%202015.%20VERZIJA%20ZA%20SAJT.docx?id=702
- » www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/Pravila_za_lokalne_izbore1.pdf?id=279
- » www.rtcg.me/sw4i/download/files/article/Statut_RTCG_19_03_2012.pdf?id=3
- » www.vijesti.me/tv/miodrag-lekic-najpopularniji-politicar-u-crnoj-gori-130380

